

Activiteitenverslag 2023

Figuur 1 Sammeltje van Wieringen in de trailer van Fabel – waar gebeurt'.

RADBOUD
KASTEEL

Stichting Kasteel Radboud (SKR) is sinds 1975 actief betrokken bij de openstelling en het toegankelijk maken van Kasteel Radboud te Medemblik. SKR stelt zich ten doel het in stand houden en het optimaal doen functioneren als monument en museum van cultuur en historie van het Kasteel Radboud te Medemblik. Zij is een geregistreerd museum en heeft de status van een culturele ANBI. SKR hanteert de gedragscode Governance Code Cultuur 2019, waarbij gekozen is voor het bestuursmodel. Ook hanteert zij de Code Diversiteit en Inclusie en de Fair Practice Code. Het bestuur bestaat uit drie leden. SKR heeft één persoon in loondienst.

Geen van de bestuursleden ontvangt een vergoeding voor zijn of haar werkzaamheden. Gemaakte onkosten worden aan de leden vergoed. Er is een schema van aan- en aftreden. In de statuten is omschreven wat de regels zijn rondom het aan- en aftreden van het bestuur. Tevens zijn hier de afspraken over besluitvorming en verslaglegging terug te vinden.

Bestuursleden en nevenfuncties

Naam	Organisatie	Nevenfunctie
M.T.C. van den Bosch	Stichting Monumentenbezit Stichting De Gele Loods K.F. Hein Fonds	Directeur Penningmeester Lid
R. Staats	Stichting Monumentenbezit	Medewerker
E. Blom-Botman	E.B. Finance in Control	Eigenaar.

Inhoud

Impact ontwikkelingen in 2023.....	4
Museale activiteiten.....	4
Tentoonstelling ‘Fabel – waar gebeurd’.....	5
Kinderen en Fabel.....	6
Spel ‘Fabels van Kasteel Radboud’.....	7
Tentoonstelling ‘Omringd door Kastelen’.....	8
Middeleeuwse Kruidentuin.....	9
Project Graventapijt.....	10
Museale activiteitenprogramma voor bezoekers.....	11
Tentoonstelling ‘De strijd om West-Friesland’.....	11
Tentoonstelling ‘Omringd door Kastelen’.....	11
Tentoonstelling ‘Fabel’.....	11
Overige culturele activiteiten.....	12
Educatieprogramma.....	13

Impact ontwikkelingen in 2023

Mede door de oorlog in Oekraïne en in Israël en de Palestijnse gebieden is de inflatie nog steeds hoog, net als de kosten voor levensonderhoud. Ook Kasteel Radboud heeft te maken met stijgende kosten en ontkomt niet aan een prijsverhoging. Zoals altijd is dit niet meer dan absoluut noodzakelijk, zodat het museum en Kasteel Café toegankelijk blijven voor iedereen.

2023 is het eerste 'normale' jaar na de Covid-19 pandemie, zonder maatregelen of beperkingen. Het was fijn om te merken dat gasten uit binnen- en buitenland Kasteel Radboud weer goed wisten te vinden. Dat resulteerde in een topjaar qua bezoekersaantallen, het streefgetal van 20.000 is ruimschoots behaald.

In 2023 heeft Kasteel Radboud in totaal 24.434 bezoekers mogen ontvangen.

Figuur 2 Kanon als klimtoestel.

Museale activiteiten

In de samenwerking met beheerder NED1671 BV concentreert SKR zich vrijwel volledig op haar museale taken en gezamenlijke historische evenementen. De museale taken bestaan uit behoud en beheer van de objecten, de educatie en het doen van onderzoek naar en uitvoering geven aan de vaste en tijdelijke tentoonstellingen. De tijdelijke tentoonstellingen bestaan uit een kortlopende en een langlopende expositie en hebben een looptijd van een tot drie jaar. Alle tentoonstellingen worden volledig in eigen beheer ontwikkeld en uitgevoerd. In 2023 zijn zowel de kort- als de langlopende tentoonstelling vervangen.

Tentoonstelling ‘Fabel – waar gebeurd’

‘Fabelachtige wezens ontmoeten? Kom alles te weten over de Sammeltjes van Wieringen, de Zuiderzeemeermin, de Draak van Staveren, de Boezehappert, Tientôn Elfrib en de Zeeridder. Deze volksverhalen uit de regio blijken opvallend veel te lijken op volksverhalen uit andere culturen. Iedereen zal hier dus wat in herkennen! Kom kijken en laat je meevoeren in de wondere wereld van fabels..’

Figuur 3 Opbouw van de tentoonstelling ‘Fabel – waar gebeurd’ met de onmisbare hulp van onze vrijwilligers.

‘Het is een fabeltje’, een uitdrukking die we allemaal wel kennen. In principe wordt ermee bedoeld dat het betreffende verhaal uit een duim gezogen is. Toch klopt dat niet: échte fabels hebben wel degelijk een serieuze ondertoon. Het zijn verhalen met een boodschap, waarschuwing of advies. Ze vertellen je hoe je veilig blijft of problemen kunt voorkomen. Een fabel is dus een verhaal met een moraal.

In de regio van Kasteel Radboud zijn verschillende fabels bekend, al zijn ze hier en daar misschien wat in de vergetelheid geraakt. Sammeltje van Wieringen introduceert je in deze volksverhalen. Luister naar de fabels en blader door de bijbehorende boeken. Daarin vind je niet alleen alles over de achtergrond van ons volksverhaal, je maakt ook kennis met fabels uit andere delen van de wereld met een vergelijkbare boodschap.

Pas wel op voor je kostbaarheden, want voor je het weet zijn ze in de Sammeltjeskuil verdwenen. ...

Na de kennismaking met de Sammeltjes van Wieringen, Tientôn Elfrib, de Boezehappert, de Zuiderzeemeermin, de Zeeridder en de Draak van Staveren, kom je bij de interactieve Fabelmuur. Op de bijgeleverde Fabelkaarten kun je een fabelfiguur uit jouw deel van de wereld met het bijbehorende verhaal delen met volgende bezoekers.

Figuur 4 Fabelmuur op dag 1 en een half jaar later

Het doel van deze Fabelmuur is tweeledig. Door het laten opschrijven van de eigen fabel worden bezoekers aangemoedigd om oude kennis naar boven te halen. Door het lezen van fabels van anderen wordt nog eens benadrukt dat we allemaal niet zo verschillend zijn. En dat is misschien wel de belangrijkste les die we uit fabels kunnen leren.

Kinderen en Fabel

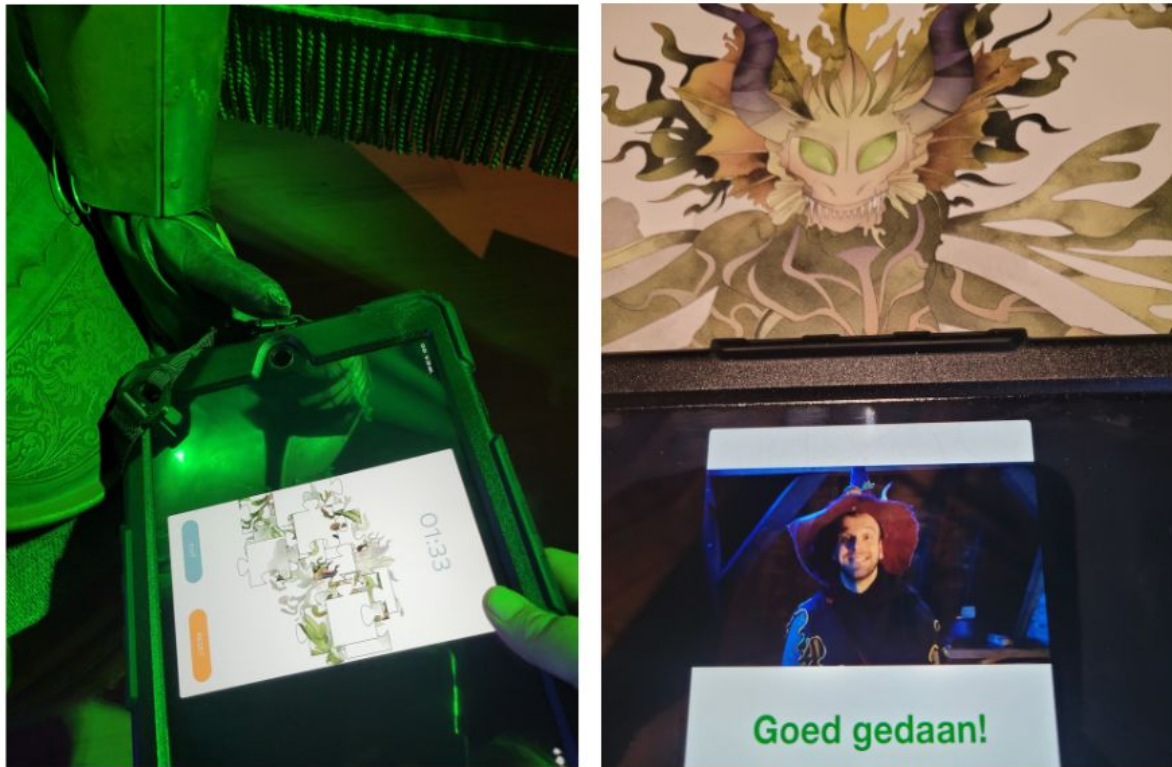
Zoals altijd is een deel van de tentoonstelling (meer) op kinderen gericht. De Waechoorn (wachttoren) wordt bewaakt door de Draak van Staveren. Hier vertelt mascotte Gerrie de bijbehorende fabel. Deze heeft een open einde, want niemand weet precies wat er met de Draak van Staveren is gebeurd. In de Waechoorn bewaakt hij een schat en alleen wie zachtjes langsloopt weet zijn vuur te vermijden. Tegelijkertijd vertelt Gerrie over andere drakenfabels en de verschillen tussen oosterse en westerse draken.

Wegens succes is Fabel met een jaar verlengd en te zien tot en met de Kerstvakantie 2024/2025.

Spel 'Fabels van Kasteel Radboud'

In samenwerking met Eenhoorn Evenementen is speciaal voor deze tentoonstelling een interactief spel ontwikkeld. Met behulp van een tablet moeten teams op zoek naar de antwoorden op de vragen. Een juist antwoord levert een letter op. Daarmee kraak je de code en mag je jezelf Fabelmeester noemen.

In oktober, november en de Kerstvakantie zijn er open speldagen georganiseerd waarvoor bezoekers zichzelf konden opgeven. Met dit spel wordt een doelgroep aangesproken die tot nu toe minder goed vertegenwoordigd is in het kasteel: jongeren en jong-volwassenen. In 2024 zijn er geen aparte speldagen meer, maar kan het spel elke openingsdag (op aanvraag) worden gespeeld.

Figuur 5 Beelden uit het spel 'Fabels van Kasteel Radboud'.

Tentoonstelling ‘Omringd door Kastelen’

‘Stap in de panorama’s van de vijf kastelen die Graaf Willem II en zijn zoon Graaf Floris V in West-Friesland lieten bouwen. Kom alles te weten over de functies van deze indrukwekkende bouwwerken tijdens hun hoogtijdagen van de 13e t/m begin 15e eeuw. De panorama’s worden begeleid door verhalen van verschillende personages die bij de kastelen betrokken waren. Met de archeologische vondsten die erbij staan, is de geschiedenis van de kastelen in West-Friesland tastbaar.’

Figuur 6 Campagnebeeld ‘Omringd door Kastelen’

Al jaren spreken we over de West-Friese dwangburchten, zo genoemd vanwege wat het voornaamste doel leek te zijn: het onder de duim houden van de West-Friezen. Met Floris V, graaf van Holland, als bouwer in het achterhoofd, een logische gedachtegang.

Totdat uit recent onderzoek van Nancy de Jong-Lambregts en Rob Gruben bleek dat ‘de Vijf’ veel meer waren dan alleen dwangburchten. De kastelen vervulden veel belangrijke functies in de regio.

Zo ontstond ‘Omringd door Kastelen’, te zien vanaf april 2023. In deze tentoonstelling hoor je alles over de burchten van Floris. Dat horen is letterlijk: er is voor gekozen om de meeste informatie te delen door middel van (zoveel mogelijk) historische personages. Waar geen historisch figuur te achterhalen viel, is gekozen voor een functie die zeker bestaan heeft en daar is een fictief karakter aangehangen. Via de audiotour nemen deze personages je mee in hun dagelijks leven op het betreffende kasteel en vertellen je en passant meer over het gebouw en de geschiedenis ervan.

Per burcht is er een panorama gemaakt van het kasteel in zijn hoogtijdagen, op basis van bestaande bronnen. Bezoekers stappen in het panorama en daarmee terug in de tijd. In de vitrines naast de panorama’s zijn objecten te vinden die relevant zijn voor het betreffende kasteel.

‘Omringd door Kastelen’ is te zien tot half april 2026.

Middeleeuwse Kruidentuin

In de middeleeuwen hadden kastelen en kloosters grote kruidentuinen. Die werden niet alleen gebruikt om mee te koken, maar ook voor de medicinale werking. De oorspronkelijke tuin van Kasteel Radboud is in 2020 opgezet, naar aanleiding van de tentoonstelling Kracht van Kruiden (zie ook Activiteitenverslag 2020). De middeleeuwse kruidentuin is een welkome aanvulling op de tentoonstellingen in Kasteel Radboud en is daarom in 2023 verdubbeld in omvang.

Saskia vertelt

Figuur 6 Schermafbeelding van een van de video's op de kruidentuin-pagina op de website..

Aanvullend wordt de kennis over de kruidentuin op verschillende manieren toegankelijk gemaakt voor onze bezoekers. Er zijn vijf informatieve video's opgenomen met onze kruidentuin-vrijwilliger. In elk daarvan staat een kruid centraal. De video's worden in rotatie vertoond in de Casteleins Camer in het museum en zijn te zien op de kruidentuin-pagina op de website: <https://kasteelradboud.nl/plan-je-bezoek/museum/kruidentuin/>.

De middeleeuwse kruidentuin is vrij te bezoeken tijdens openingstijden.

Project Graventapijt

In 2020 is het project Graventapijt opgestart in Kasteel Radboud. In de middeleeuwen is het bij de adel belangrijk om te laten zien van wie je afstamt, zodat meteen duidelijk is hoe lang jouw familie al aan de macht is. Dat gebeurt met een zogenaamde successiereeks. Het Graventapijt is de successiereeks van de Graven van Holland. Deze reeks, bestaande uit in totaal vijf tapijten, wordt geborduurd door een groep vrijwilligers, waarbij gebruik wordt gemaakt van authentieke borduursteken en materialen.

Het ontwerp is speciaal voor Kasteel Radboud gemaakt door historicus Marius Bruijn. De stijl, vorm en inhoud zijn chronologisch aangepast aan de betreffende perioden, eindigend in de stijl van rond 1300. Meer informatie over dit project en de ontwerpen zijn te vinden in de Gravenkamer van het museum.

Het Graventapijt is een uniek project. Textiel is kwetsbaar en er zijn dan ook maar weinig West-Europese middeleeuwse wandtapijten bewaard gebleven. De bekendste en een van de oudste is het Tapijt van Bayeux. Kasteel Radboud wil met het Graventapijt het ambacht van deze wandkleden in ere herstellen, zodat de traditie en werkwijze bewaard blijven voor toekomstige generaties.

Figuur 7 Collage Graventapijt | Foto's door Yvette Moeskops Fotografie

In 2023 zijn alle onderdelen van het derde en vierde Graventapijt geborduurd. Ook dit jaar zijn er Graventapijt Themadagen geweest, waarbij borduursters in de Ridderzaal aan het Graventapijt werken en bezoekers vragen kunnen stellen.

Museale activiteitenprogramma voor bezoekers

Volgens het tentoonstellingsbeleid is het culturele programma van Kasteel Radboud thematisch in lijn met de tentoonstellingen. Hieronder volgt een overzicht van de activiteiten die volgens het museale activiteitenprogramma in 2023 hebben plaatsgevonden. Deze zijn onderverdeeld per tentoonstelling en ‘overige culturele activiteiten’.

Tentoonstelling ‘De strijd om West-Friesland’

- Graventapijt Themadag (6x per jaar)

Tentoonstelling ‘Omringd door Kastelen’

- Middeleeuws Kampement (28 & 29 mei en 19 & 20 augustus)
- Valkenier op het kasteelplein (iedere woensdag in de zomervakantie, 8x in totaal)
- Uilenworkshop (5x per jaar, verspreid over verschillende schoolvakanties)
- Lucetten (7x, verspreid over het jaar)

Figuur 9 Valkenier Birdlive met zeearend Cheyenne op het kasteelplein.

Tentoonstelling ‘Fabel’

- Fabels van Kasteel Radboud Speldag (3x in totaal)

Overige culturele activiteiten

- Knutseldagen (2x per week in schoolvakanties, m.u.v. zomervakantie)
- Paaseieren zoeken met de Paasspeurtocht (9 & 10 april)
- Zondagmiddagconcert door popkoor Back in Time (2 juli)
- Oud-Hollandse Spelletjesdag (4x in de zomervakantie)
- Ambachtelijke Kasteelmarkt (3 september)
- Intocht Sinterklaas (18 november)
- Kasteel van Sinterklaas met Pietenspeurtocht (19 november t/m 3 december)
- Kerstkasteel met Kerstspeurtocht (16 december 2023 t/m 7 januari 2024)

Helaas zijn de vier geplande Waterspelletjesdagen letterlijk in het water gevallen.

Figuur 10 Impressie Ambachtelijke Kasteelmarkt 2023.

Educatieprogramma

Het in 2022 opnieuw vormgegeven educatieprogramma heeft zijn vruchten afgeworpen. Dit in combinatie met de afloop van de Covid-19 maatregelen leverde een verdrievoudiging van het aantal ontvangen leerlingen op. In totaal hebben 1.868 leerlingen Kasteel Radboud met hun klas bezocht (t.o.v. 614 in 2022).

In het najaar van 2023 is er een extra aanvullend educatieprogramma ontwikkeld, mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Weeshuisfonds Medemblik. In dit programma kruipen leerlingen in de huid van een van vier middeleeuwen: jonkvrouw/-heer, hofnar, page of monnik.

Ook in de komende jaren blijft het educatieprogramma in ontwikkeling, om te kunnen blijven aansluiten bij de leerdoelen in het onderwijs.

Figuur 11 Impressie van het nieuwe educatieprogramma Kruip in de huid van..

Kasteel Radboud

Tot zover het activiteitenverslag van Kasteel Radboud over het jaar 2023. Inmiddels is ons team weer hard aan het werk om ook in 2024 de geschiedenis van het kasteel en West-Friesland tot leven te laten komen voor bezoekers uit binnen- en buitenland.

E-mail: info@kasteelradboud.nl
Website: www.kasteelradboud.nl
Adres: Oudevaartsgat 8, 1671 HM, Medemblik

